

**Historia De Vita, Moribus, Rebus Gestis, Studiis Ac
Denique morte Praedicantium Lutheranorum, Doct.
Martini Lutheri, Philippi Melancthonis, Matthiae Flacii
Illyrici, Georgii Maioris, et Andreae ...**

Complectens ortum, progressum [et] incrementa, tum arcana plurima
hactenus non prodita, omnium penè huius temporis haeresum

... Vita ... Philippi Melancthonis. Matthiae Flacii Illyrici. Georgii Maioris, Et
Andreae Osiandri

Ulenberg, Kaspar

Coloniae Agrippinae, 1622

Capvt III.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-65643](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-65643)

ad quam ex illo variarum hæreseon tempe-
 stuofo mari cursum dirigeret. Cumque di-
 ligenter euolueret sanctorum Patrum mo-
 numenta, & faciem in ijs intueretur Eccle-
 siæ primitiuæ, magis magisque Lutheranis-
 mum fastidire cœpit, & à nouis dogmatibus
 abhorrescere. Tandem re multum delibe-
 rata, portum ingressus est Ecclesiæ Catholi-
 cę Romanę, à sanctis Patribus, velut intento
 digito monstratum; nec inde se passus est,
 quoad vixit, vllis persecutionum procellis
 aut hæreseon flatibus exturbari. Quin &
 hanc ob causam è Borussia discessit, postea
 quam anchorã fixit in Ecclesiæ portu, vt ab
 ijs corpore seiunctus viueret, quorum erro-
 res animo pridem auersabatur.

ANNO
 1549,
 SS. Patres
 euoluit.

Ad gremiũ
 Ecclesiæ
 Catholicę
 reuertitur.

Borussia
 excedit.

CAPVT III.

- I. *Osiander in Staphylum, Melanchthonem, & Lutheranos calamum acuit.*
- II. *Melanchthonis scriptum & suffragia VVittenberg. contra Osiandr. atque eiusdem vicissim confutat. in illos.*
- III. *Feracitas hæreseos Osiandrina, truculentia eius, epitheta, Caluiniq; de eo iudicium, cum pauiditate tyrannica.*
- IV. *Apoplexia Osiandri, agon horribilis, mors & sepultura tragica.*

INTERIM verò, dum esset in ministerio
 Principis, Osiander errores suos in Bo-
 russia profeminare cœpit, vti iam ante dixi-
 mus,

Ab Osiand-
 ro odio
 expositus
 Staphylus!

ANNO
1549.

Melanchthon in-
clementer ab
Osiandro
exceptus.

Osianderi
scriptum
censuræ
Luthera-
norū sub-
ijcitur.

Dissidium
inter Lu-
theranos.

mus, & hunc Staphylum inter reliquos ad-
uersarios acerbo cum primis odio persecutus
est; quod dogmata ipsius hæresibus olim ab
Ecclesia damnatis finitima, & à Lutheranorū
placitis aliena demonstraret. Hoc ipsum
autem & Lutherani scriptis in lucem editis
asseruerunt; quos cum Osiander contra se
videret insurgere, & ipse profiliit in are-
nam, editoque libro de Iustificatione magno
impetu Lutheranos aggressus est. Inter eos
vero Melanchthonem, qui Luthero mortuo,
velut Elisæus quidem Eliæ germanico suc-
cesserat, asperius & inclementius tractauit.
Nouerat Augustanam confessionem ab hoc
conscriptam, cuius hostem sese atque aduer-
sarium in doctrina de iustificatione satis a-
pertè profitebatur. Itaque autorem illius o-
dio maiore, quam cæteros persecutus est, &
in libro, de quo diximus, durius flagellauit.
Atq; hic liber, ubi prodijt, ad censuram con-
tinuò reuocatus est à Lutheranis: Manda-
tum concionatoribus passim, vt de eo iudi-
cium suum perscriberent: quæ res turbarum
publicique certaminis initium dedit. Dum
enim hi damnant Osiandri dogmata, ille ve-
rò hæceadem magno conatu tuetur, acerbam
fuit & fœda inter vtrosq; suborta concerta-
tio: quæ cum sæuisset in ipsis Ecclesiæ Lu-
theranæ visceribus, & vtrique ad scripturas,
ad D. Pauli mentem, ad Lutherum ipsum
tumentibus buccis prouocarent, multis cau-
sam Euangelicorū suspectam reddidit. Catho-
li-

tholici verò cōtrouersiam hanc inter ope- ANNO
rationes retulerunt spiritus illius vertigi- 1549.
noli, cuius agitatione Lutherani præcipites
ab Ecclesia Catholica primum dissilierunt.

Cæterum quia Melanchthonem impri- II.
mis petebat Osiander veluti ducem erran- Melanch-
tium, imo velut autorem falsi dogmatis thon Osi-
de iustitia imputatiua, fuit illi honoris tu- andrum vi-
endi causa prodeundum in publicum, & tabundus
cum Osiandro congregiendum, ne causam refellit.
deseruisse videretur. Quamquam tardius
Melanchthon & minus alacer, quam zelo-
tæ Lutherani quidam in hanc arenam de-
scendit, atque ita causam egit, vt parum a-
nimi habere, imo defugere congressum vi-
deretur. Testatur hoc, quem in Osiand- Eius libel-
rum scripsit, libellus breuis germanicus, lus germa-
in quo languidè admodum, & pauentis in- nicus.
star cum aduersario manum conserit, seque
multa dicit altercationis fugiendæ studio
præterire. Procedit igitur ceu vitabundus,
dum Osiandro respondet, eiusque punctu-
ras atque ictus dissimulat, quibus erat gra-
uiter irritatus. In fine libelli colloquium
illud subiungit anno 1536. cum Luthero ha-
bitum de iustificatione, quod Staphylum
in congressu cum Osiandro produxisse di-
ximus; nimirum vt demonstret, eandem Suffragia
suam esse, quæ Lutheri fuerit de iustifica- Witteber-
tione sententiam; à qua cum Osiander di- gensis Aca-
scesserit, frustra Lutheri testimonia per eum demia pro
ad stabiliendos errores adduci. Quin & Melanch-
thone,
suf-

ANNO
1549.

Imprimis
Io. For-
steri.

In subscript.
libelli Me-
lanch. F. ij. b

suffragia doctorum quorundam adiungenda censuit in Academia VVittenbergensi; qui subscriptis nominibus consensum hac in re quendam testatum facerent. In eum finem scriptū hoc approbarunt Ioannes Pomernus, Pastor VVittenbergensis, & Ioannes Forsterus hebraicæ linguæ professor; uterque Doctor Theologiæ Lutheranae, testati, quam Melanchthon in hoc libello tueretur, eam genuinam esse Lutheri & Augustanae Confessionis sententiam: quam Olander, inquit Forsterus, tetrīs præstigiis atque sophistica, quibus simplices & rudiores animos fascinat, euertere conatur; idque non tam sinistro S. Scripturæ intellectu, & prouersa scriptorum Doctoris Martini, aliorumque piorum virorum detorsione facit, quam quod ostentatione ingenij & ambitione flagrans antiquo suo obsequitur ingenio. Præterquam etiam quod plurima rabiosissimaque conuitia in innocentes nos superbè & contumeliosè ingerit, petulanter quoque & impiè multa contra verbi Deifiduciam, & contra passionis & mortis filij Dei meritum euomit. Atque adeo in articulo iustificationis ex merâ hebraeæ linguæ ignorantia, cuius tamen excellentem præalij impudenter sibi arrogat cognitionem, horribiliter impias suas defendere & stabilire conatur opiniones. Profiteor itaque bonæ fide, recte ac iuste hic reprehendi, & veris ac firmis argumentis nostra etiam approbatione

tione & consensu refutari Osiandri errores. ANNO
 Hortor denique omnes pios, cordatos, & 1549.
 tranquillitatis Ecclesiæ amantes, vt rabiem
 & furores Osiandri auersentur & fugiant. "

Hæc Forsterus in Osiandrum; qui vicif- Osiandri
 fim cum in lucē prodijset libellus hic, cau- scriptum
 sã suæ non defuit. Edidit enim continuo contra Me-
 scriptum contrarium itidem & Germanicū lanchtho-
 in Melanchthonem sub titulo Confutatio- nem Con-
 nis, in quo rationes illius diluit; & quibus fufatoriū.
 potest præsidij sententiam suam tuetur. Im-
 primis verò confidenter asserit, longè aliam
 esse Melanchthonis quam Lutheri de iustifi-
 catione sententiam. Id testari dilucidè satis
 libros ipsius Melanchthonis; Ex quibus dis- 14. Opiniõ
 cipulos ait ad quatuordecim opiniones hau- nes de Iu-
 sisse de iustificatione; discrepantes quidem stificatione
 illas, tametsi quilibet suum hac de re cõmen- inter Me-
 tum pro vero sensu Augustanæ Confessio- lanchtho-
 nis haberi postulet. nicos.

VVittenbergenses etiam hanc ob causam Eius de
 mordaciter exagitat, quod qui lauream do- promissio-
 ctoralem isthic suscipiunt, iuramento ad Au- nibus Wit-
 gustanam Confessionem astringantur. Quid tenbergen-
 autem, inquit, iuramentum istud, quod Do- sententia.
 ctiores & Magistri VVittenbergæ præstare "
 coguntur, operatur aliud, nisi quod iurantes "
 à sacra Scriptura diuulsos ad symbola & Phi- "
 lippi doctrinam alligat? Certè VVittenber- "
 gensis Doctor, aut Magister homo miser est, "
 & velut in carcerem compactus, dum iura- "
 menti compedibus in conscientia constri- "
 ctus

n n

ctus

ANNO
1549.

ctus tenetur, & implicatus. Abiuravit enim
Dei verbum, seque iuramento ad Philip-
pi doctrinam astrinxit. Os sibi passus est ob-
strui pilâ, vel cuneo iniecto, quod in grauis-
simis fidei causis, nihil proferre velit aut elo-
qui, nisi re cum senioribus, qui Confessio-
ni fideliter adhereant, prius deliberatâ. Cum
his Confessione adhærescendum est vigore
iuramenti, etiamsi Sacræ litteræ aliud asse-
rant; nisi periurus haberi velit. Ita secre-
particeps est huiusmodi conspirationis, quæ
hominibus potius, quam Dei verbo nixa
confistit, ideoq; non parum nocementi ad-
fert orbi Christiano.

Rigidus
Luthera-
nos cala-
mo per-
stringit.

Hæc Oliander. Iam verò præter Meläch-
thonem & alios aduersarios aggressus est
scriptis in lucem editis, Ioachimum Mörli-
num, Matthiam Flacium Illyricum, Nico-
laum Gallum, & Anonymum quendam, quæ
hic fugam & nycticoracem appellat; quos
insolenter & mordaciter insectatus est more
suo, atque ita causam egit, ut animum prode-
ret in erroribus obstinatum. Auxit ferociam
hominis & obstinationem fauor Principis,
cuius animum, ut erat subinciuii morum
compositione versipellis, per cuniculos oc-
cuparat. Huius igitur patrocínio fretus in
Borussia quidē stabiliiuit res suas, & clamo-
res Lutheranorum ex alijs regionib. allatrat-
tium facilè contempsit. Nec dubium est,
quin hæresis ista maioribus incrementis au-
cta fuerit, atque altiores egerit radices,
nisi

Ferocior
fit fauore
Principis.

nisi mors Osiandrum paulò maturius è medio sustulisset.

ANNO

1549:

III.

Feracitas

hæreseos

Osiandrinæ:

Vixit ab eo tempore, quo confirmatus accessione Principis hæresin in publicum proferre cœpit, non integrum triennium: Quo tempore multa scripsit Osiander latinè partim, partim germanicè; scripserunt & alij passim, qui se cum Osiandro coniunxerant; tantoque ardore diffundebatur malum, vt singulis penè mensibus noua in orbem Osiandrinorum scripta prouolarent. Aiunt Osiandrum ipsum, cum sermonem haberet de instituto suo, dicere solitum ad quendam magnæ nobilitatis virum: Tria A. A. A. meam causam defendent Rogatus, quid per A triplicatum intetelligeret, germanicè respondit, Omnipotentem (den Almächtigen) Albertum & Adamum; præter Deum, Borussiae ducem Albertum, & carnificem Regiomontanum designans, cui tum nomè erat Adamo. Sermo hic truculentiam sapit, & hominem ingenio fuisse testatur ad crudelitatem propenso.

Eius truculentia.

Schlusselb.

in hæres. O-

siand. p. 243

Erat certè ferox Osiander, inhumanus, fastuque turgidus, admirator sui, aliorum

Osiandri epitheta:

contemptor, impotens, effrenis, iracundus, & dominandi cupidus; in aduersarios verò contumeliosus supra modum: nec quisquam ferè è Lutheri discipulis ad præceptoris genium & mores accessit propius. Quin & profanus erat in vitâ, nec abuti sacræ Scripturæ verbis, eaque in ludibrium vertere

Caluini de eo iudiciū

nn 2

duxit

ANNO
1549.
*Caluin. in
ep. & resp.
pag. 145.*

duxit piaculum. Deprehendit ista ex con-
sortio hominis in colloquio VVormatiensi
Caluinus, cuius testimonium de Osiandri
moribus ex epistola quadam ad Melanch-
thonem subiungo: Quod se Osiander, in-
quit, nobis subduxit, imò non sine violento
impetu se proripuit, non mirum, nec tanto-
pere dolendum. Tu enim expertus pridem
es, ex eo esse ferarum genere, quæ nunquam
cicurantur. Et ego semper inter nostra dede-
cora eum numeravi. Quo certè die mihi pri-
mùm visus est, prophanum hominis inge-
nium, & foedos mores sum detestatus: Quo-
ties suaue ac generosum vinum laudare vel-
let, has in ore habebat voces: Ego sum, qui
sum. Item: Hic est filius Dei viui; quæ ma-
nifesta Dei ludibria proderent. Quo magis
sæpè miratus sum, vestrà omnium indul-
gentia talem beluam foueri: præcipuè ve-
rò, cum locum in præfatione quadam tuâ le-
gerem, vbi post VVormatiensè insanix spe-
cimen plus quam liberaliter abs te laudatur,
obstupui. Sed faceflat ille, quem alienissi-
mum à nobis esse expedit. Hæc Caluinus.
Interim licet in moribus, in sermone, in scri-
ptis publicis magnum præ se ferret animum,
& quasi ferociret, pauidus tamen fuit, vt
est tyrannorum genus, & consternatæ men-
tis non obscura dedit indicia. Certè ab eo
tempore, quo publicè tueri errores ac pro-
pagare instituit, licet addictum haberet Prin-
cipem, vix tamen ausus fuit in publicum pro-

*Schlusselb.
in Osiand.
pa. 241. 241*

Osiandri
pauiditas
tyrannica.

prodire, quod se minimè tutum in plateis ANNO
futurum arbitraretur. Cum autem domo 1552.
prodeundum omninò fuit, armis aiunt ex-
teriori veste tectis accinctum plerumq; per
plateas inambulare visum: Quæ nec in scho-
lis, nec in Ecclesia deposuit, cum vel obeun-
da esset professio, vel concio ad populum
habenda.

Cæterùm, in medio cursu, dum sâtagit re-
rum suarum, dum luctatur cum aduersarijs,
& recens natam hæresin magno studio pro-
pugnat, anno 1552. mense Octobri, tactus Anno 1552
apoplexiâ repente concidit, & post durum Apoplexiâ
agonem 17. Octobris animam exhalauit. flagellatur.
Nondum compleuerat annum ætatis quin-
quagesimum sextum, cum sensit manum
Domini: Erat autem horribilis apoplexia, Ex ea mo-
quæ Osiandrum extinxit, in qua cum sum- ritur.
mis angoribus ad finem vsque luctatus, sine
villo resipiscentiæ signo decessit. Qui vide- Eius agon
runt extremos trahentē spiritus, imprimis horribilis.
fœmina quædam, quæ sola reliquis discen-
dentibus apud eum remansit, viditque mo-
rientem, optasse feruntur, ne huiusmodi
morte vitæ curriculum terminarent.

Corpus exanime alieno sepulcro Regio- Regiomon-
monte in Ecclesia ciuitatis veteris illatum te tumula-
fuit: Factum hoc est inuitis ijs, & quantum tur.
possent repugnantibus, qui eo loco sepultu-
ræ ius habebant. Non diu post erutum ca-
dauer denuò fuit, & obscuriore loco in ea-
dem Ecclesia defossus. Cum verò pro sum-

ANNO
1552.

mo animi tumore nominis existimationem
inter homines semper captarit, breui post
mortem apud Regiomontanos in eam venit
obliuionem, vt quo loco tumulatus sit, vix
quisquam possit ostendere. Nec alia super-
est ipsius memoria, nisi quod à Catholicis
non modo, sed à Sectarijs etiam inter
infames hæresiarchas postremo-
rum temporum cum er-
roris detestatione
nominetur.

(:.)

*Finis vite rerumq; gestarum Andrea
Osiandri.*

IN